

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

12.4.2021

Asia: KAA 3/2020 vp Valkoposkihanhen metsästyksen salliminen

BirdLife Suomi kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto mainitussa asiassa. Toteamme asian osalta seuraavaa:

EU:n lainsäädäntö ei salli valkoposkihanhiin metsästystä. Poikkeus lajin suojelusta on sallittu vain lintudirektiivin 9 artiklan perusteilla. Poikkeuslupia voidaan tietyin perustein myöntää vakavien vahinkojen ehkäisyyn, ei metsästämiseen. Yksilöiden tappaminen voidaan poikkeusluvalla sallia vain, mikäli vakavan vahingon estäminen ei ole muilla keinoin mahdollista ja tappaminen tuottaa asiassa ratkaisun.

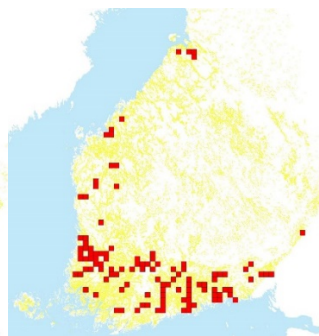
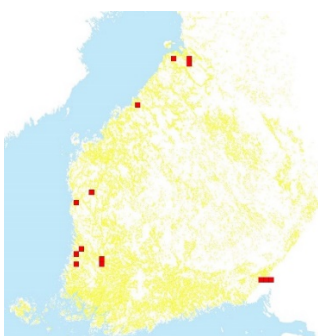
Mikään kansallinen lakimuutos ei poistaisi EU lainsäädännön asettamia ehtoja. Suomen nykyllä lainsäädäntö, jossa rauhoitetut lajit ovat luonnonsuojelulaissa ja riistalajit metsästyslaissa, ja kummallakin lailla on oma viranomaisensa, joka päättää lintudirektiivin 9 artiklan mukaisista poikkeusluvista, on selkeä ja johdonmukainen. Lajin siirtäminen metsästyslakiin muuttaisi ainoastaan lupaviranomaisen toiseksi, mutta rikkoisi samalla lajeja koskevan kansallisen lainsäädännön johdonmukaisuuden.

Suomen nykyllä lainsäädäntöä ei ole syytä muuttaa. Metsästys ei ole ratkaisu valkoposkihanhiin tai muiden hanhiin aiheuttamiin viljelyvahinkoihin. Vahinkojen vähentämisessä on keskityttävä niiden ennaltaehkäisemiseen hanhipeltojen avulla.

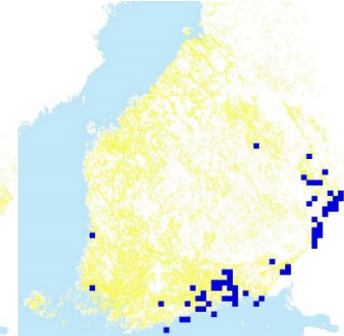
Muutokset hanhiin esiintymisessä

Suomen merkitys Venäjällä pesivien hanhiin kevät- ja syysmuuton aikaisena levähdysalueena on kasvanut huomattavasti edellisen 15 vuoden aikana. Julkinen keskustelu hanhista on keskittynyt rauhoitettuun valkoposkihanhiin. Muiden hanhiin, kuten tundrametsähanhiin, voimakas runsastuminen on jäänyt valkoposkihanhiin varjoon.

Vähintään 1000 paikallista metsähanhiä keväällä:
vuodet 2007-2009 vuodet 2017-2019

Vähintään 1000 paikallista valkoposkihanhiä keväällä:
vuodet 2007-2009 vuodet 2017-2019

Esiintymisen muutos Suomessa, ei ilmennä läpimuuttavien hanhipopulaatioiden koon muutosta. Edellisen noin 10 vuoden aikana Suomen läpi muuttava Venäjällä pesivä valkoposkihanhipopulaatio on kasvanut noin 50 % ja nykyään Suomessa toiseksi runsaimman hanhen tundrametsähanhen populaatio lienee kasvanut hieman.

Suuret hanhiparvet ovat Suomessa uusi ilmiö. Keskisen Euroopan maissa suuria hanhiparvia on ollut talvi- ja muuttoaikaan vuosikymmenten ajan.

Hanhien esiintymisen muutoksen taustalla on useita syitä, joista tärkeimmät ovat ilmaston lämpeneminen ja maatalouden muutokset sekä Suomessa että Suomen lähialueilla. Muutos tuottaa haasteita erityisesti maataloudelle, koska hanhien muutonaikana tarvitsemaa ravintoa on niukasti tarjolla muualla kuin pelloilla.

Hanhien aiheuttamat maatalousvahingot keskittyvät kevääseen. Syksyllä sadonkorjuun jälkeen hanhille on tarjolla runsaasti sänkipeltoja, joilla ne voivat ruokailla taloudellisia vahinkoja aiheuttamatta.

Hanhien aiheuttamien vahinkojen hallinta

Hanhien tappaminen ja karkottaminen eivät ratkaise nykytilannetta.

Karkottaminen lisää maatalousvahinkoja, koska lintujen energiankulutus ja ravinnontarve kasvavat ylimääräisten lentoponnistusten vuoksi (esim. Nolet ym. 2016). Karkottaminen voi myös laajentaa vahinkoja ja vahinkoaluetta, mikäli linnut siirtyvät ruokailemaan toisille viljelyksille.

Nykytilanne, jossa hanhille ei ole keväällä juurikaan korvaavia ruokailualueita, pakottaa linnut ruokailemaan pelloilla, joilla vahinkoja syntyy. Ruokailualueiden puute myös heikentää poikkeuslupiin perustuvien karkotuskeinojen tehoa.

Lintujen koordinoitu karkottaminen pois niiltä pelloilta, joilla linnut aiheuttavat merkittäviä vahinkoja, on kuitenkin keskeinen osa hanhien aiheuttamien vahinkojen vähentämistä. Karkottamisen rinnalle tarvitaan hanhien kevätmuutonaikaiseen ruokailuun osoitettuja peltoja, joille ne voivat siirtyä.

Hanhipeltojen sijoittamisesta ja niiden kehittämisestä on tehty selvityksiä, jotka tarjoavat hyvät edellytykset tilanteen helpottamiseksi. Toimenpiteiden keskiössä tulee olla sen varmistaminen, että Suomeen saadaan nopeasti toimiva, oikein kohdistettu ja korvaustasoltaan viljelijöitä houkuttava hanhipeltotoimenpide. Hanhipellot ovat kestävämpi ratkaisu kuin jokavuotiset vahingonkorvaukset.

Hanhipeltojen kehittämisen lisäksi on edelleen varmistettava rahoitus, joilla korvataan viljelijöille syntyneet merkittävät vahingot ja tuetaan hankintoja vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi. Tämän lisäksi on välttämätöntä ryhtyä toimenpiteisiin myös riistalintulajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn luomiseksi, koska valkoposkihanhien lisäksi myös riistahanhien esiintyminen on voimistunut, ja niiden aiheuttamat satovahingot lisääntyneet.

Lisätietoja:

<https://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/maatalouslinnut/pelloilla-levahtavat-hanhet/>

Teemu Lehtiniemi, suojelu- ja tutkimusjohtaja puh. 0400-749786, teemu.lehtiniemi@birdlife.fi